

ARCHEOLOGICKÝ ÚSTAV AKADEMIE VĚD ČESKÉ REPUBLIKY
V BRNĚ

PŘEHLED VÝZKUMŮ
40 (1997-1998)

ISSN 1211-7250
ISBN 80-86023-18-4

001 3811

BRNO 1999

PD 4423

S 9990385

395

250, ✓

PŘEHLED VÝZKUMŮ 40 (1997-1998)

Vydává: Archeologický ústav AV ČR Brno
Královopolská 147, 612 00 Brno
E-mail: ps@isibrno.cz

Odpovědný redaktor: PhDr. Jaroslav Tejral, DrSc

Redakce a příprava pro tisk: Mgr. Balázs Komoróczy, Ing. Petr Škrdla,
Richard Zatloukal

Na titulním listě: Mikulčice - sídliště na "Klášteřisku"

Tisk: BEKROS

Náklad: 350 ks

Publikace neprošla redakční ani jazykovou úpravou

© 1999 by the Authors

All rights reserved

AÚ AV ČR Brno, Královopolská 147, 612 00

Resumé:

Jedovnice (Bez. Blansko). Intravilan der Gemeinde – Havlíček - Platz, Gassen Kostelní, Za kostelem, U Hrubé lípy, Legionářská, Jiráskova, Podhájí, Záměstí, Olšovecká, Barachov und Palackého. Mittelalterliche und neuzeitliche Besiedlung. Rettungsgrabung, Oberflächenuntersuchung und Dokumentierungsaktion.

JEDOVNICE (okr. Blansko)

Ulice Kostelní – dům č. p. 34. Středověké osídlení. Dokumentační akce.

V červnu roku 1998 byl dozorován 80 – 90 cm hluboký výkop v průjezdu a na dvoře těsně při jihovýchodním vyústění průjezdu domu č. p. 34 v ulici Kostelní, ve svahu mezi kostelem a náměstím (Státní mapa 1 : 5 000 – odvozená, list Blansko 4-2 z roku 1995: místo nálezu určeno bodem, vzdáleným 386 mm od Z a 142 mm od J okrajové sekční čáry, 486 m n. m., parcely č. 281 a 282). Z porušené kulturní vrstvy se podařilo získat celkem 12 kusů středověké keramiky, vedle dvou celých poklic zvoncovité a ploché kotoučovitě profilace jde o 10 dalších zlomků z hrnců, poklice a džbánů nebo konvice s třmenovým uchem (ucho bohatě zdobené složitým radélkovaným dekorem). Celou homogenní kolekci lze zařadit do 2. poloviny, resp. konce 13. a 1. poloviny 14. století. Nepočtený, ale hodnotný nález svědčí o příslušnosti usedlosti č. p. 34 k nejstaršímu sídelnímu jádru v 2. polovině 13. věku vzniklého městečka, v jehož rámci zaujímal polohu při severovýchodním zvýšeném okraji původního ústředního tržního prostoru.

Jiří Doležel, AÚ AV ČR Brno - Josef Plch, Jedovnice

Resumé:

Jedovnice (Bez. Blansko). Gasse Kostelní – Haus Nr. 34. Mittelalterliche Besiedlung. Dokumentierungsaktion.

JEDOVNICE (okr. Blansko)

Polní trať „Nad Olšovcem“. Hromadný nález středověkých železných předmětů.

Díky zprostředkování J. Plcha se v září roku 1998 podařilo k vyhodnocení získat z držení řídicího v. v., pana Jaroslava Řezníčka z Jedovnic, č. p. 306 unikátní hromadný nález středověkých železných předmětů. Artefakty našel sám pan J. Řezníček dle vlastního vyjádření někdy v průběhu 30. let 20. století ve výkopu základů jedné z prvních rekreačních chat, budovaných ve svahu nad pravým břehem rybníka Olšovce, údajně ve vrchním cípu dnešní chatové zástavby, přibližně 900 m jihovýchodně kostela sv. Petra a Pavla v Jedovnicích (na Státní mapě 1 : 5 000 – odvozené, listu Blansko 4-2 z roku 1995 jde o okolí bodu, vzdáleného 483 mm od Z a 7 mm od J okrajové sekční čáry, k západu orientované úbočí 516 m n. m.). Ačkoliv hromadné uložení věcí pospolu není zcela nesporné (podle informace nálezce byly sebrány z několika málo metrů hlíny, již vyhozené ze základové rýhy stavby), jejich alespoň identickému nálezovému prostředí napovídá zcela shodná povrchová patina.

V souboru celkem patnácti předmětů o celkové váze okolo 5,5 kg jsou nejpočetnější nástroje dřevozpracujících řemeslných oborů – vedle dvou nebozezů o zachované délce 28,7 a 20,9 cm jde o 9,7 cm široký poříz, zřejmě bednářským náčiním mohla být i dvojice 40,4 a 36,4 cm dlouhých plochých tyčí 1,9 a 1,5 cm širokých, se zúženými, popř. vzhůru vyhnutými konci. Rovněž u 16,1 cm dlouhé motyky nelze při poškození ostří vyloučit, že ve skutečnosti šlo o tesařskou teslu. Již univerzálnějším nástrojem pak byla poměrně úzká sekera s krátkým týlním čepcem, při ostří 6,5 cm vysokém 16,6 cm dlouhá. Dva kusy patrně patřily k okutí těžšího vozu – jednak kruhová pásová objímka (zděř) o průměru 6,3 cm a výšce 2,5 cm,

s kruhovým otvorem, jednak masivní zákolník nebo součást okutí oje (?) s hlavicí roztepanou do půlkruhu a mírně rozšířeným koncem, délky 17,7 cm. Pro zemědělskou činnost byla určena krátká travní kosa či srp (celková délka 27,6 cm), těžký trojhrotý vidlovitý kopáč (délka 27,0 cm, šířka okolo 25,0 cm, délka hrotů 19,5 cm) a z poloviny dochované velké pružinové nůžky o délce 28,8 cm a délce listu 15,7 cm. Unika představují v dosavadním materiálu dva hákovité klíče těžkých dřevěných zámků spíše vrat než dveří, jeden jednodušší s kotvovitě uspořádanými trny o celkové délce 25,0 cm, druhý velmi složitě členěný, dlouhý 20,0 cm. Jedinou zbraní kolekce je lehké, 32,3 cm dlouhé kopí s listem o délce 24,0 cm a šířce 4,5 cm.

Evidentní je poměrně pestré druhové složení depotu, většina zastoupených předmětů však souvisí se zpracováním dřeva a těžkou prací v lese (klučení?) nebo na poli. Typologicky některé artefakty patří ještě zcela středověkému období, některé stojí spíše na přechodu k novověké materiální kultuře, celý soubor tak lze pracovním prozatím zařadit někam do okolí roku 1500. Více informací k charakteru nálezu, sociálnímu zařazení a jeho datování ovšem přinese zřejmě až připravovaná podrobná analýza.

Jiří Doležel, AÚ AV ČR Brno

Resumé:

Jedovnice (Bez. Blansko). Feldflur „Nad Olšovcem“. Mittelalter. Hortfund eisern das Werkzeuges.

JEMNICE (okr. Třebíč)

Intravilán obce - parkánový příkop u barbakánu. Sídliště. Středověk, novověk. Záchranný výzkum.

Při přestavbě továrního objektu na provoz lékárny došlo k vytěžení parkánového příkopu a k odhalení konstrukce mostovky přes parkánový příkop. Došlo zde k zasypávání příkopu odpadem, ve kterém se vyskytovala středověká a renesanční keramika spolu s novověkou a nejmodernější keramikou z 19. a 20. století. Příkop byl zpočátku zanášen postupně, patrně někdy od 18. století po ztrátě své funkce a v průběhu 19. století byl zasypán odpadem až k vrcholu oblouku mostu přes příkop.

Petr Obšusta, ZMM Třebíč

Resumé:

Jemnice (Bez. Třebíč). Intravilan der Gemeinde-Stadtbefestigung. Siedlung. Mittelalter, Neuzeit. Rettungsgrabung.

JIHLAVA (okr. Jihlava)

Čajkovského ul. č. 37, parcely čísla 1528- 1529. SMO 1 : 5000, rok vydání 1989, list Jihlava 7-5; 200 mm od Z, 312 mm od J sekční čáry, nadmořská výška cca 505,00 m n.m. Sídliště-město, opevnění. Vrcholný středověk. Záchranný výzkum.

Terénní část předstihového archeologického výzkumu proběhla ve třech etapách. Dne 10.1.1998 byla mechanicky vyhloubena sonda označená číslem 1, jejíž účelem bylo ověřit zachovalost a rozsah archeologických vrstev v lokalitě. Hlavní část výzkumu probíhala od 18.2.1998 do 5.4.1998. Závěrečná etapa výzkumu navázala na postup demoličních prací části domu č. 37 ve dnech 15. až 20.4.1998, kdy byla terénní část akce ukončena.

Prozkoumaná plocha o výměře asi 260 m² situovaná v jižním okraji historického jádra k městské hradbě přinesla řadu doplňujících poznatků o životě na periferii středověkého města ve čtvrti nazývané od 14. století platea Figulorum=Hmčírská. Nejstarší pozůstatek antropogenní činnosti je příkopovitá prohlubeň, která přináší nejstaršímu kolonizačnímu